

روزنامه همدلی

روزنامه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
سه‌شنبه اول آذر ۱۴۰۰ | ۲۷ ربیع الثانی ۱۴۴۴ | ۲۲ نوامبر ۲۰۲۲ - شماره ۲۰۶۷ - سال هفتم
۸ صفحه - قیمت ۲۰۰۰ تومان - ضرب کیفیت ۶۷۴
www.hamdelidaily.ir hamdeli@gmail.com newspaper.hamdeli
سردبیر: فضل‌الله یاری
چاپ: ۰۲۱-۴۴۵۳۳۷۲۵
نشانی: تهران- میدان انقلاب - خیابان کارگر شمالی- کوچه مهر- پلاک ۶- طبقه اول- واحد ۳
تلفکس: ۰۲۱۶۶۹۸۱۲۷۵ - ۰۲۱۶۶۹۸۱۲۷۱

یادداشت

نگاهی کلی به نظریات مارکس

نداشته باشد او را بلندگوی تبلیغی و مدافع سرسخت سرمایه‌داری میبندارد. وقتی مارکس در بررسی‌هایش به جامعه آمریکا می‌پردازد، آبراهام لینکلن را که نماینده سرمایه‌داری است، فرزند راستین خلق مینامد. چرا؟ چون آبراهام لینکلن با مدافعان برده‌داری در ایالات جنوبی آمریکا مبارزه می‌کند. اما مارکس مجیزگوی سرمایه‌داری نیست و دارای اندیشه دیالکتیکی است. به ظاهر پدیده‌ها نمی‌نگرد، یک تحلیلگر مسلط به فلسفه و اقتصاد سیاسی و جامعه‌شناس سیاسی است. هیچ‌کس به اندازه مارکس به قوانین سرمایه‌داری و نحوه سر بر آوردن آن نپرداخته است. ساختار سرمایه‌داری و سرمایه را حلای می‌کند؛ می‌اندیشد که این افزایش تولید ثروت در سیستم سرمایه‌داری از کجا سرچشمه می‌گیرد؟ و به دست می‌آید، ارزش اضافه و سود آن در کجا نهفته است؟ به این نتیجه می‌رسد که سود حاصله از تولید در سیستم سرمایه‌داری تنها در دست‌ترنج کارگران و زحمتکشانی که در تولید نقش دارند نهفته است. در اینجاست که استثمار صورت می‌گیرد و دست‌ترنج کارگران به طور کامل پرداخت نمی‌شود. مارکس معتقد است که این انباشت سرمایه و ثروت حاصله از تولید، نباید در جنگ اقلیتی از جامعه انباشت شود و اکثریت جامعه محروم بمانند و با بخور و نمیر گذران زندگی کنند. مغز کلام و چکیده نظریات مارکس در این نکته است که این وفور نعمت و ثروت و انباشتی که در پرتو استثمار و رشد تولید سرمایه‌داری حاصل می‌شود نباید در اختیار اقلیتی معدود جمع شود و اکثریت مردم در محرومیت و بی‌عدالتی زندگی کنند. گرچه در دوران پس از مارکس تا کنون جنبش‌های استتلال طلبی و قومی و ملی و جنبش‌هایی نژادهای مذهبی برجسته شده و افشار میانی رشد زیادی داشته و جهان تغییرات گوناگونی داشته است اما باز هم در بطن همه این‌ها همان مسائل مورد بحث مارکس یعنی استثمار و بی‌عدالتی و نابرابری نهفته است.

جهانگیر ایزدپناه
فعال اجتماعی

برای شناخت اندیشه‌های مارکس لازم است که همه جوانب نظرهایش را مطالعه کرد. چون نظریاتش چندجانبه است و جمع اعداد به نظر می‌آیند. اما این جمع اعداد گونگی به معنی تناقض گوئی مارکس نیست. اتفاقا سیر نظرات مارکس نظمی سیستماتیک دارد. هر پدیده‌ای را در شرایط زمانی و مکانی خودش همه‌جانبه بررسی می‌کند؛ عوامل کنشگر و تأثیرگذار گوناگون را بره‌مشمارد اما معتقد است که همه عوامل دارای اهمیت یکسان نیستند. گرچه اقتصاد نقش تعیین‌کننده‌ای دارد اما این به معنای این نیست که اقتصاد به تنهایی موجب تحولات می‌گردد و نقش انسان‌ها ناچیز است. دیالکتیکش به گونه‌ای است که هر پدیده و ساختاری به تدریج ضد خود را در بطن خود پرورش میدهد و به ظهور ساختار جدید می‌انجامد و آن کهنه ساختاری که زمانی مترقی بود همه نابکاری خود را نشان می‌دهد که در نتیجه باید جای خود را به ساختار اقتصادی - اجتماعی جدید بسپارد. در کمون‌های اولیه انسان‌ها اضافه تولید نداشتند و به اندازه معیشت و زیستشان به دست می‌آوردند. مرحله بعد بهره‌کشی و استفاده از دست‌ترنج یکدیگر یا برده‌داری فرا می‌رسد. اما مبارزه‌های برده‌داران و اهمیت یافتن زمین‌داری سبب به وجود آمدن فئودالیسم می‌شود که به مرور زمان در کنار آن پیشه‌وری و ابزارسازی دستی و حرفه‌های کوچک رشد می‌کنند و در نهایت به سرمایه‌داری می‌انجامد. مارکس ساختارهای جدید را مترقی‌تر از ساختارهای قبیل میدانند. به همین دلیل است دستاوردهای سرمایه‌داری حمایت میکند. شاید باورش سخت باشد همین مارکس که در ضدیت با سرمایه‌داری شهره آفاق است از سرمایه‌داری در برابر فئودالیسم به شدت دفاع می‌کند. آن چنان دفاعی که اگر کسی از وی شناختی

طاقه‌نظر

ترور مرموز «جان کندی» سی و پنجمین رئیس جمهور آمریکا

«جان اف کندی» سی و پنجمین رئیس جمهور آمریکا در ۲۹ مه ۱۹۱۷م در ایالت ماساچوست آمریکا متولد شد. کندی پس از طی تحصیلات خود، در جریان جنگ جهانی دوم به عنوان افسر نیروی دریایی آمریکا علیه ژاپن شرکت کرد و پس از پایان جنگ وارد فعالیتهای سیاسی شد تا این‌که در سال ۱۹۵۳م، به سناتوری دست یافت. او در سال ۱۹۶۰م از طرف حزب دموکرات، نامزد ریاست جمهوری شد و با اختلاف ناچیزی با رقیب خود، در ۴۳سالگی به کاخ سفید راه یافت. کندی به عنوان جوان‌ترین رئیس جمهور آمریکا، بلافاصله پس از آغاز کار از لزوم حاکمیت آن‌چه وی آن را دموکراسی و آزادی می‌نامید در کشورهای جهان به ویژه دولت‌های متحد آمریکا، کندی سخن به میان آورد و بر آن تأکید نمود. کندی طرح‌های اصلاح‌طلبانه‌ای را در صحنه داخلی و خارجی دنبال میکرد. وی تصمیم گرفته بود که به جنگ سرد فزاینده میان آمریکا و شوروی که بعد از جنگ جهانی دوم آغاز شده بود پایان دهد، بنابراین طرح‌های اصلاح‌طلبانه‌ای را نیز به همراه داشت. خارجی به اجرا درآورد. این طرح‌ها که بعدها به استراتژی صلح کندی معروف شد، متضمن ایجاد فضای تفاهم با شوروی بود. او هم‌چنین در راستای همین دیدگاه خود خواهان ایجاد اصلاحات سیاسی و اقتصادی در کشورهای جهان به عنوان گامی در جهت هدایت جهان به سوی آن‌چه صلح نام گرفته بود، شد. دکترین کندی، تمام تأکیدش بر متوجه کشورهای ثروتمند نفت‌خیز جهان سوم کرده بود. این دکترین، همان انقلاب سفید زرد و بنفش در بسیاری از کشورهای ثروتمند خاورمیانه و امریکای لاتین بود که به اجرا گذارده شد. ایجاد اصلاحات در نظام سیاسی و اقتصادی کشورهای ثروتمند و نفت خیز جهان سوم به منظور تضمین دوام و بقای دولت‌های وابسته به کاخ سفید، خمیرمایه این دکترین محسوب می‌شد. در ابتدای به قدرت رسیدن کندی، به وضوح مشخص بود که وی در مقایسه با دو رئیس جمهور قبلی، نسبت به اردوگاه شوروی، سیاست مسالمت‌آمیزتری در پیش خواهد گرفت. اما پس از چندی حوادثی پیش آمد که رابطه رو به رشد دو ابرقدرت شرق و غرب را به تیرگی کشاند. در این رابطه و از مهم‌ترین حوادث دوران

ما همسواران ما محصل

نگاهی به دفتر شعر سپید شهلا اسماعیلی

سال‌هاست که مردان، عرق شرم به خانه می‌آورند

فیض شریفی

منتقد و پژوهشگر ادبیات

اشک می‌شود. این نگاه کلاسیک است ولی در پایان همین شعر، شاعر، بغض خود را به آئینه می‌دهد و شعر امردن می‌کند: «بغض که کردم، ترک بزرگی روی آئینه افتاد». در این جا شعر، تأویل جدیدی می‌گیرد که آیا راوی با آئینه یکی شده است، یا تأثیر بغض شدید شاعر موجب آن ترک عظیم و بزرگ در آئینه شده است؟ یکی دیگر از ویژگی‌های شعر شهلا اسماعیلی این است که شاعر با زبانی حس‌آمیزانه و پارادوکسی، سراغ واقعه می‌رود، مثل: «خاطراتی که خیس میشویداست کلمه، روح‌ام را نوازش می‌کند/بی آن که به دنیا بیایی می‌میری و تو را میان هزار آرزو دفن میکنم/ پایهام را به تو دادم و هرگز زنی، خاطرات تو را خیس می‌کند/ و آن قدر، غرورش را شانه می‌زند، تا ظاهر پریشان خود را آرام تر جلوه دهد/ مثلاً همین دیروز، بغض که کردم، ترک بزرگی روی آئینه افتاد.» زبان و بیان شاعر، نرم و ولرم و محزون است. این زبان و بیان مرا به یاد اشعار فروغ و غاده‌السمان سوری می‌اندازد. راوی میان عشق و غرور مانده است، نمی‌خواهد خاکسار مشوق باشد. راوی در حالی که از درون پاشیده است، می‌خواهد ظاهر خود را راسته نشان بدهد. ویژگی این قطعات در این است که شاعر متعادل به تغزل و نغمه و غنا دارد. شعرهای سپید شهلا اسماعیلی گاهی نگاهی کهن و بی‌بانی و گاهی دیدگاه نوینی دارد، مثلاً شاعر وقتی به آئینه می‌نگرد پهنای صورتش پر از

در را لحن معشوق جست‌وجو می‌کند، میگوید باید حرف بزنی که بفهمم آیا طنین عشق از کلامات لبریز می‌شود یا نه؟ در شعرهای شهلا اسماعیلی، رمانتیسیم ظریف و خیال‌پردازانه زیبایی دیده می‌شود. در ایسن قطعات، هنوز شاعر با اندوه و تلخی و مشکلات سیاسی اجتماعی روزگار آشنا نشده است. شاملو گاهی در فرتدترین و عاشقانه‌ترین اشعارش با لبان برآماده فریاد میکشد. اسماعیلی را نمیتوان مجبور کرد که مثل شاملو، شعر متعهدانه بگوید اما اگر شاعری «هن» شخصی خود را با «هن» انسانی، فلسفی و اجتماعی‌اش آغشته نکند، امیدها و آرزوها و ناامیدی و نامرادی او بسی جزئی و فردی و کلی می‌ماند. شاعر از حوادث اجتماعی غافل نمی‌ماند، شاعر در شعر ۵۴ می‌گوید: «سال‌هاست که مردان، عرق شرم را به خانه می‌آورند/ زن‌ها گونه‌هایشان را با سیلی سرخ میکنند/ کودکان در خیابان‌ها به دنبال نان می‌پوندند/ و فقر از در دیوار بالا میرود/ تیرهای حوادث ناگواری که در هیچ روزنامه‌های چاپ نمی‌شود.» از نظر تجسم عشق و هم‌آغوشی و جواب‌تغزلی و توصیف، شعر اسماعیلی بسنده و سرشار است. آهنگ عشق در شعر شاعر حالات واقعی دارد. شهلا اسماعیلی شاعر خوبی است، او میتواند این سیکل را بشکند و بیشتر به عمق بزند و شعرهای پوئتیکی (تجسم هنری) بهتری بر بساط نشر بنشاند.

مشاور

عمارت مشیر دیوان سنندج، بنایی از دوره قاجار

عمارت مشیر دیوان از معروف‌ترین بناهای به جای مانده از دوره قاجاریه است. این بنا را میرزا یوسف مشیر دیوان، پسر میرزا رضای کردستانی که وزیر مشاور و جانشین حاکم کردستان بود ساخت و سبک معماری آن همانند بناهای ساخته شده در اوایل حکومت قاجار است. عمارت مشیر دیوان کلاً بر اساس سبک معماری ایرانی ساخته شده است. در قسمت ورودی عمارت بخشی به نام سر جلوخانی وجود دارد که از مهم‌ترین اجزای خانه‌های سنتی اشرافی محسوب می‌گردد و نمادی از سبک معماری سنتی ایرانی است. سرر جلوخانی در واقع به صورت یک نیم‌هشتی است که با چندین سکو ایجاد شده است. این سکوها به خواجه‌نشین شهرت دارند و این عمارت دارای شش خواجه‌نشین است. سر در عمارت مشیر با استفاده از طاق نماهای آجرکاری شده زیبایی تزئین شده و نوع این آجرکاری‌ها به صورت راست‌چین و خوابیده است. از زیباترین و مهم‌ترین بخش‌های این عمارت که آن را از سایر عمارت‌های تاریخی متمایز ساخته میتوان به هفت حیاط به همراه هفت آبنما، شیروانی کله‌فرنگی، خزینه، حمام که دارای گچ‌بری‌ها و حجاری‌های زیبایی است، اشاره نمود. سقف شیروانی این عمارت دارای طرح کلاه فرنگی و در زیر این شیروانی ایوان ستون‌داری واقع شده است. ستون‌های ایوان دارای مقرنس‌کاری‌ها و گچ‌بری‌های ظریفی بسیار زیبایی هستند. ایوان در قسمت جلو عمارت تشریفات قرار گرفته و روی دیوارهای آن طرح‌های زیبایی مانند شاخه و برگ درختان و طرح پرند وجود دارد که زیبایی آن را دو چندان نموده است. علاوه بر این پنجره‌های عمارت نیز که دارای شیشه‌های رنگی هستند که آرامش و جذابیت خاصی به عمارت بخشیده‌اند. از دیگر بخش‌های زیبا عمارت می‌توان به حیاط‌های هفتگانه آن اشاره نمود که آبنماهای هر کدام از

آن‌ها دارای شکلی متفاوت با دیگری است. البته سبک ساخت تمامی آن‌ها یکسان است. هر یک از این حیاط‌ها به منظور خاصی مورد استفاده قرار می‌گرفتند. حیاط عمومی، حیاط اندرونی، حیاط خصوصی، حیاط خدمانی، حیاط تشریفاتی از جمله حیاط‌های عمارت مشیر دیوان هستند. در این حیاط‌ها باغچه‌ها و درختان بزرگ و سر سبزی وجود دارد که جلوه خاصی به عمارت و محیط آن بخشیده‌اند. در عمارت مشیر دیوان علاوه بر تمامی موارد ذکر شده یک حمام اختصاصی در حیاط اندرونی وجود دارد که این حمام دارای بخش‌های مختلفی مثل سرسینه، خزینه، حمام گرم و ... است. آهکبری‌ها و تزئینات زیبایی در ساختمان حمام نیز به کار رفته که موجب جذابیت آن شده است.

تاریخچه

حال مسی خوب است و سه‌شنبه بازی خواهد کرد

ستاره آرژانتینی نمی‌خواهد در اولین بازی خود مقابل عربستان با تمام توان به میدان برود و به همین دلیل تمرینات سنگین انجام نمی‌دهد. آرژانتین می‌تواند نفس راحتی بکشد. لئو مسی امروز غیرمنتظره‌ای رخ ندهد، لئو مسی قطعاً روز سه شنبه در اولین بازی آلبی سلسته در جام جهانی قطر مقابل عربستان قرار خواهد گرفت. بر اساس گزارش‌های رسیده به مارکا، وضعیت لئو خوب و طبیعی است. کادر مربیگری لیونل اسکالونی هر روز به این موضوع رسیدگی می‌کند اما نمی‌خواهند بیش از حد روی او فشار بیاورند تا دچار مشکل عضلانی نشود. به همین دلیل، فوق ستاره آرژانتینی جمعه و شنبه با توپ تمرین نکرد. زنگ خطر آن جایی به صدا درآمد که روز شنبه مسی با ۱۰ دقیقه تأخیر زمین تمرین را ترک کرد و سپس به تنهایی و بدون توپ تمرین کرد. اما مسی خوب است و آرژانتین می‌تواند نفس راحتی بکشد. لئو آخرین بازی لیگ را با پاری سن ژرمن در روز یکشنبه سیزدهم (مقابل اوسر) قبل از رفتن به اردوی آرژانتین انجام داده بود و بعد از آن در بازی دوستانه مقابل امارات به صورت کامل در زمین حضور داشت. در تمرین عصر دیروز، لئو مسی در کنار بقیه هم‌تیمی‌هایش در حال تمرین بود و حتی برای اولین بار در دوحه تمرینات با توپ خود را آغاز کرد. مسی نیاز به استراحت داشت و حالا زنگ خطر خاموش شده است.

سر مربی سابق ایران مفسر جام جهانی شد

دراگان اسکوچیچ در طول جام جهانی به عنوان کارشناس با شبکه الجزیره همکاری می‌کند. شاید بعد از صعود ایران به جام جهانی، اگر کسی به دراگان اسکوچیچ می‌گفت جام جهانی را از جایی به جز نیمکت تیم ایران دنبال خواهی کرد، او با یک لبخند از کنار این جمله جنون‌آمیز می‌گذشت. اما سرمربی کروات پیشین تیم ایران، در نهایت با حضور مهدی تاج در راس فدراسیون فوتبال، از سمتش کنار گذاشته شد تا به این صورت در مقطع برگزاری جام جهانی هدایت تیمی را به عهده نداشتند. در حالی که اسکوچیچ تا دیروز تقریباً سیاست سکوت را در پیش گرفته بود، در یک مصاحبه جنجالی که به بازیکنان ایران از جمله انصاری فرد، حاج‌صفی و طارمی انتقاداتی را وارد کرد، یک نکته جالب مطرح کرد. اینکه او در جام جهانی به عنوان مفسر و کارشناس با شبکه تلویزیونی الجزیره همکاری خواهد کرد تا به این ترتیب جام جهانی ۲۰۲۲ قطر به ناباورانه‌ترین شکل ممکن برای او پیش برود.

دریچه

Murat Ahmeti

روزنامه‌نگاری

ای بی‌رخ تو چو لاله‌زارم دیده
گرینده چو ابر نوبهارم دیده
روزی بینی در آرزوی رخ تو
چون اشک چکیده در کنارم دیده

منتقدان

کرپی: وسیله اتصال ورق‌های مودگار (ایرانیت) به لایه‌ها را کرپی گویند.

شعمنبدی (تنگ بستن): می‌له چوبی یا فلزی است که بر بدنه گود یا دیوار ساختمان مجاور قرار داده می‌شود به منظور جلوگیری از ریزش دیوارها یا خاک‌های بدنه به داخل گود می‌شود.

مجاز‌نشان

- چرا این بازیگرا تا به دوربین می‌بینن شروع می‌کنن به نصیحت کردن مردم؟ انقدر می‌نوع حرف زدنشون ادا داره که کاملاً مشخصه اکثرشون صرفاً چهارتا جمله حفظ کردن و هیچ کدومشون تجربیات درونی زندگی‌شون نیست. بیاید پایین بابا! (a v a d)
- نصف وقت معلم پرورش می‌ماصرف این می‌شد که قسم بخوره نمره پرورشی هم توی معدل موثره (رکی‌پدیا)
- سوالی که هر شب با خودم تکرار می‌کنم. چطور می‌تونه بسا محدودیت‌هایی که از سمت خانواده برام وجود داره جنگم، بدون اینکه جو خونه رو متشنج کنم یا ناراحتشون کنم؟ (Haniye)
- می‌گن یکبار فریدن یواشکی می‌ره سینما واکنش مردم به فیلم رو ببینه بعد که ملت می‌بیننش، از سینما که میاد بیرون کل جمعیت هم فیلم رو ول می‌کنن پشت سرش از سینما میان بیرون. فریدن بالاخره فرار می‌کنه می‌ره ولی ملت که اومده بودن بیرون دیگه نتونستن برگردن فیلم رو ببینن: (متین)

قطر

سفر در زمان با ابزار هوش مصنوعی

عکس‌تان را در دوره‌های تاریخی مختلف ببینید
ابزار جدیدی به نام AI Time Machine به کاربران اجازه می‌دهد با استفاده از تصاویر خود، چهره‌شان را به دهها یا صدها سال قبل ببرند. این ابزار با کمک هوش مصنوعی کار می‌کند و محصول شرکت MyHeritage است که قبلاً ابزار زنده‌کردن تصاویر افراد در گذشته را عرضه کرده بود. وبسایت MyHeritage از خبری اعلام کرد که با استفاده از مدل تولید تصاویر Stable Diffusion از شرکت Astria می‌تواند این عکس‌های نسبی قدیمی را تولید کند.
AI Time Machine در حال حاضر روی دستکناپ و در مرورگرهای وب و دسترس است و می‌تواند از این لینک به‌صورت رایگان آن را امتحان کنید. برای انجام این کار کافی است ۱۰ تا ۲۵ تصویر را از زاویه‌های مختلف چهره خود آپلود کنید. سپس هوش مصنوعی صورت شما را روی سر افرادی با شکل و شمایل دوره‌های مختلف تاریخی قرار می‌دهد. بنابراین با کمک این ابزار می‌توانید خودتان را در قالب یک جنگجوی یونانی، فرعونی در مصر، نابویی در دوره ویکتوریایی یا وایکینگ در اسکاتلندای ببینید. این تصاویر در پایان کار قابل دانلود و اشتراک‌گذاری در شبکه‌های اجتماعی هستند. البته این تصاویر واترمارک خواهند داشت تا از تصاویر واقعی افراد متمایز باشند. شرکت MyHeritage می‌گوید آنها متعهد به استفاده مسئولانه از هوش مصنوعی هستند و به همین دلیل، این واترمارک را به تصاویر اضافه می‌کنند. افزون بر این، MyHeritage از شما می‌خواهد که اگر از تصاویر دیگران در این ابزار استفاده می‌کنید، در این زمینه هم عملکرد مسئولانه‌ای داشته باشید. «گیلان‌جافت»، بنیان‌گذار و مدیرعامل MyHeritage می‌گوید: «ما در MyHeritage دائماً در حال توسعه روش‌های جدید برای متصل کردن افراد به تاریخچه خانوادگی آنها هستیم. در طول سال‌های اخیر امکانات زیادی را عرضه کرده‌ایم که با استفاده از هوش مصنوعی تصاویر قدیمی را زنده می‌کنند. AI Time Machine شکل دیگری از همین رویکرد است و شما را به سفر در گذشته و دیدن خودتان در قالب یکی از اجداد احتمالی شما دعوت می‌کند.»

نخستین موتور هوایی‌ما فائق صوت ۹ برابر سرعت معمول

محققان چینی ادعای کندنخستین موتور موانع انفجاری فائق صوت را ابداع کرده‌اند که با سوخت معمولی جت پرواز می‌کند و میتواند سرعت یک هواپیما را به ۹ ماخ یا ۹ برابر سرعت صوت رساند. موتورهای انفجاری موب در تونل شوک فائق صوت JF-۱۲-۱۲ یکن روی زمین چند بار به طور موفقیت آمیزش شده است. به نوشته نشریه ساوت چاینا مورنینگ پست البته هیچ یک از نتایج تست‌های موتورهای انفجاری که با سوخت کروز انجام شده، تاکنون منتشر نشده است. محققان اطلاعات فنی مربوط به یک موتور کروز سوز در یک گزارش منتشر کرده اند که در Journal of Experiments in Fluid Mechanics منتشر و توسط محققان دیگر بررسی شده است. این تست‌ها در اوایل سال جاری میلادی انجام شده‌اند. محققان موتوری را آزمایش کردند که با ایجاد انفجار نیروی پیشرانش به وجود می‌آورد. این تحقیق به رهبری لیو یونفنگ مهندس ارشد انستیتو مکانیک آکادمی علوم چین انجام شده است. موتور انفجاری در مقایسه با دیگر موتورهای هوایی‌ماهای فائق صوت می‌تواند به طور ایمن تر و با قدرت بیشتری عمل کند. مجموعه‌ای از انفجارها به راه می‌افتد این انفجارها به سرعت روی می‌دهد و انرژی زیادی تولید می‌کنند که با مقدار مشخصی سوخت در مقایسه با موتورهای احتراقی موجود، انرژی بسیار بیشتری آزاد می‌کنند. این امر به خصوص در سرعت‌های فراتر از ۸ ماخ قابل توجه است. در حال حاضر دو موشک فائق صوت DF-۱۷ و YJ-۲۱ دو موشک فائق صوت توسعه یافته در چین هستند که می‌توانند ساختار یا کشتی در حال حرکت را هدف بگیرند و هم‌زمان از ردیابی توسط بیشتر سیستم‌های دفاعی راداری جهان نیز اجتناب کنند.